

Scripta

Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna
International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture



SCRIPTA

*Revista Internacional de Literatura i Cultura
Medieval i Moderna*

In memoriam

Germà Colón Domènech

núm. 15 (juny 2020)

Universitat de València

Direcció: Vicent Josep Escartí (Universitat de València)

Secretari: Rafael Roca Ricart (Universitat de València)

Editors: Maite Simon Méndez (Publicacions de la Universitat de València)

J. Enric Estrela García (Universitat de València)

CONSELL DE REDACCIÓ

Anna Maria Babbi, (Università degli Studi di Verona), Josepa Cortés Escrivà (Universitat de València), Eulàlia Duran Grau (Institut d'Estudis Catalans), Antoni Ferrando Francés (Universitat de València), Eulàlia Miralles Jori (Universitat de València), Joan Peytaví Deixona, (Universitat de Perpinyà), Pep Valsalobre Palàcios, (Universitat de Girona)

CONSELL CIENTÍFIC ASSESSOR

Gemma Avenoza Vera (Universitat de Barcelona), Helena Buffery (University College Cork), Júlia Butinyà Jiménez (UNED - Madrid), Antonio Castillo Gómez (Universidad de Alcalá de Henares), Germà Colón Domènech † (Institut d'Estudis Catalans), Anna Maria Compagna (Università degli Studi Federico II - Napoli), Antonio Cortijo Ocaña (University of California - Santa Bárbara), Ricardo L. Silveira da Costa (Universidade Federal do Espírito Santo), Dominique de Courcelles (Centre National de la Recherche Scientifique - Paris), Josep Maria Domingo Clua (Universitat de Lleida), Gabriel Ensenyat Pujol (Universitat de les Illes Balears), Immaculada Fàbregas Alegret (Université de Bretagne -Sud), Antoni Furió Diego (Universitat de València), Montserrat Galí Boadella (Benemérita Universidad Autónoma de Puebla), Lluís Gimeno Betí (Universitat Jaume I - Castelló), Albert G. Hauf Valls (Universitat de València), Enric Mallorquí-Ruscalleda (California State University at Fullerton), Elisa Martí López (Northwestern University), Joaquim Martí Mestre (Universitat de València), Josep Martines Peres, (Universitat d'Alacant), Vicent Martines Peres (Universitat d'Alacant), Josep Lluís Martos Sánchez (Universitat d'Alacant), Montserrat Piera (Temple University), Mercè Pujol Berché (Université Paris Ouest - Nanterre - La Défense), Patrizio Rigobon (Università degli Studi di Venezia- Ca'Foscari), Valentina Ripa (Università degli Studi di Bari - Aldo Moro), Albert Rossich Estragó (Universitat de Girona), J. Enric Rubio Albarracín (Universitat de València), Flocel Sabaté Curull (Universitat de Lleida), Antoni Simon Tarrés (Universitat Autònoma de Barcelona), Carsten Sinner (Universität Leipzig), Ildikó Szijj (Universitat Eötvös Loránd de Budapest)

Tècnic informàtic: Pedro Castilla Fernández

Auxiliars tècnics: Jose Manuel Carrillo Montero, Joaquín García Lombard

Imatge de la portada: Jordi Gamón Blanch

ISSN: 2340-4841



Els textos publicats en aquesta revista estan, si no s'indica el contrari, sota una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Pot copiar-los, distribuir-los i comunicar-los públicament sempre que citeu l'autor i el nom d'aquesta publicació, **SCRIPTA. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna / International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture**, no els utilitzeu per a fins comercials i no feu ambells obra derivada. La llicència completa es pot consultar en [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

SCRIPTA, *Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 15 / juny 2020 / sumari

ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.15.17602

Sumari

MISCEL·LÀNIA

Carlos Callón: «Unha cantiga lésbica amatoria no trobadorismo galego-portugués».....	1-15
Vicent Martines: «La <i>Cançó de la croada contra els albigeos</i> (1r quart del s. XIII) i el Tractat de Meaux-París (1228). Mimesi literària i constància jurídica de la desposessió d'Occitània».....	16-37
Jacob Mompó Navarro: «Baptista Tafolla, Miquel de Morales i Joan Ximenes. Violència, amiat, criminalitat i amor. Joc de contrastos d'un triangle amorós del darrer terç del segle XVI»	38-54
Hèctor Sanchis Mollà: «Estudi comparatiu i edició de l' <i>Stabat mater</i> d'Escorigüela».....	55-66
Beatriu Navarro i Buenaventura & Josep Lluís Cebrián i Molina: «Retolació ceràmica urbana dels segles XVIII i XIX: les fàbriques de València».....	67-84
Xurxo Martínez González: «Arredor do Rexurdimento. Apuntamentos xerais».....	85-114
Valentina Ripa: «Marginacions d'ahir i d'avui: drets humans i discursos discriminatoris a la pel·lícula <i>También la lluvia</i> ».....	115-121
David Marqués Serra: «Más allá de la imagen. La literatura visual del artista invisibles».....	122-134

MONOGRÀFIC

Rosa M. Alabrús Iglesias: «Les Universitats històriques en terres de llengua catalana». Presentació	135-137
Rosa M. Alabrús Iglesias: «Les Universitats i la seva història. Algunes reflexions».....	138-147
Joan J. Busqueta: «La fundación del <i>Studium Generale</i> de Lleida y la tradición jurídica ilerdense»	148-164
Xavier Torres: «Els orígens de l'Estudi General de Girona: uns començaments que es faran esperar».....	165-171
Antonio Fernández Luzón: «Los difíciles orígenes de la Universidad de Barcelona (1401-1559)».....	172-186
Juan José Vidal: «De l'Estudi General a la Universitat de les Illes Balears».....	187-200
Amparo Felipo: «La Universitat de València en el segle XVI. Orígens, transformacions i consolidació».....	201-216
Enric Querol: «L'antiga universitat dominica de Tortosa (1529-1717)».....	217-228
Eleonora Todde: « <i>Una gestazione lunga e travagliata</i> : la fondazione delle Università di Sassari e Cagliari».....	229-240
Joaquim Prats: «La Universitat de Cervera: Un projecte reformista frustrat».....	241-254

RECENSIONS

Anna M. Compagna & Michela Letizia & Núria Puigdevall, <i>La poesia oggettiva nella letteratura catalana medievale</i> , (Giovanna Alaia)	255-257
<i>El noble esforç: studiare al tempo del Coronavirus</i> (Compagna, Anna Maria & Giovanna Alaia).....	258-265
Rosa M. Gregori (ed.), <i>La Vall d'Uixó en el temps de la lloctinència de l'infant Martí (1372-1396)</i> , (Vicent Baydal Sala).....	266-269
Vicent J. Escartí, & Josep Ribera, <i>El Llibre de memòries de la ciutat de València (1308-1644)</i> (Àlex Llinares).....	270-272
Emilio Callado, <i>El Cabildo de la Catedral de Valencia en el siglo XVII. Crisis y conflicto</i> , (Alfonso Esponera).....	273-274
Vicent J. Escartí, <i>Literatura valenciana en les festes a sant Vicent Ferrer (1755)</i> , (Jacob Mompó).....	275-277
Joaquim Martí Mestre, <i>Diccionari de fraseologia (segles XVII-XXI)</i> , (Joan V. Fuertes).....	278-279
Alaitz Zalbidea Berenguer, <i>Nicolau Primitiu Gómez Serrano. Memòria privada i consciència valencianista</i> , (Víctor Pastor Banyuls).....	280-283
<i>Ítaca. Revista de Filologia. Dossier: 100 anys de Pompeu Fabra</i> , (Josep Daniel Climent).....	284-287
Laura Marqués Pascual & Antonio Cortijo Ocaña (eds.) <i>Second and Third Language Acquisition in Catalan-Speaking Regions</i> , (Amàlia Llombart-Huesca).....	288-293

Presentació

0. Enmig d'una pandèmia que ara mateix sembla que va remetent a casa nostra, arribem al número 15 de *Scripta. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna*, amb una notícia ben trista per començar aquesta presentació: el 22 de març d'aquest 2020 ens deixava el filòleg i erudit Germà Colón Domènech. Els seu mestratge i el record de la seua gran qualitat humana, no ens deixaran mai. És per això que volem que aquestes paraules inicials siguen d'afecte i, encara, per testimoniar que aquest número de *Scripta* –revista de la qual ha format part del seu Consell Científic Assessor– està dedicat a la seua memòria. Desitgem que la terra li siga lleu.

1. Però, també enmig d'aquest temps estrany en què vivim, ens han arribat bones notícies per a la nostra revista, referides a la seua indexació. Així, *Scripta* ha estat incorporada al llistat de l'ANVUR (Itàlia), a la classe A; i, per altra banda, hem rebut la comunicació de la incorporació, també, a *Scopus*. Són dues notícies excel·lents que consoliden la nostra trajectòria de qualitat, i recollim els enllaços acreditatius corresponents a la secció d'Indexació del nostre web.

3. Pel que fa al present número, s'obri amb l'apartat de *Miscel·lània*, i són vuit les aportacions amb què comptem. La primera, de Carlos Callón, de l'Instituto Espanhol de Lisboa i la Universidade de Santiago de Compostela, porta per títol «Unha cantiga lésbica amatoria no trobadorismo galego-portugués» i ens mostra la presència d'amors *no ortodoxos* en la literatura dels trobadors del món galaicoportugués. En segon lloc, Vicent Martines (Universitat d'Alacant, ISIC-IVITRA) amb «La *Cançó de la croada contra els albigesos* (1r quart del s. XIII) i el Tractat de Meaux-París (1228). Mimesi literària i constància jurídica de la desposessió d'Occitània», ens fa adintrar-nos en l'apassionat escenari de la croada contra les albigesos, que significaria, tot seguit, la destrucció de l'univers occità i la seua cultura que tantes mostres de vitalitat havia donat en casa seua, en el veïnat i, especialment, en casa nostra. D'uns àmbits totalment diferents són les històries que ens reporta Jacob Mompó Navarro (Universitat Catòlica de València), al seu estudi ben documentat – que porta per títol «Baptista Tafolla, Miquel de Morales i Joan Ximenes. Violència, amistat, criminalitat i amor. Joc de contrastos d'un triangle amorós del darrer terç del segle XVI»– i que recull les notícies de les vivències amoroses, sexuals i violentes d'aquells personatges que acabaren sent ajusticiats per la Inquisició. Hèctor Sanchis Mollà (Universitat de València), al seu «Estudi comparatiu i edició de l'*Stabat mater* d'Escorigüela», fa una aproximació polièdrica a aquella obra poètica que passa per ser de les més destacades dels inicis del romanticisme. Per la seua part, Beatriu Navarro i Josep Lluís Cebrián (Universitat de València), amb «Retolació ceràmica urbana dels segles XVIII i XIX: les fàbriques de València», ens aproximen a espais que sovint passen desapercebuts –els dels rètols urbans– i que, tanmateix, poden aportar informacions ben valuoses. Sobre el segle XIX, també, és el treball de Xurxo Martínez González (Concelho de Redondela -Universidade de Vigo), «Arredor do Rexurdimento. Apuntamentos xerais», que ens fa una panoràmica ben àmplia sobre la dimensió del moviment que propicià la recuperació del gallec com a llengua de cultura a Galícia i que comportà, amb el temps, el naixement del nacionalisme en aquest territori atlàntic. Valentina Ripa (Università di Salerno) fa una aproximació al cinema contemporani amb arrels en la cultura del segle XVI hispanoamericana a «Marginacions d'ahir i d'avui: drets humans i discursos discriminatoris a la pel·lícula *Tambien la lluvia*». Finalment, David Marqués Serra, a «Más allá de la imagen. La literatura visual del artista invisibles» ens ofereix una perspectiva artística i literària de l'obra plàstica de Joan Millet.

La secció monogràfica d'aquest número porta per títol *Les Universitats històriques en terres de llengua catalana*, i ha estat coordinada per Rosa Maria Alabrús Iglesias, responsable de la “Càtedra Rei Martí l'Humà, comte de Barcelona”, de la Universitat Abat Oliba CEU, i és ella qui, a la *Presentació* de la secció, ja s'encarrega de comentar els treballs que s'hi apleguen. Però ens cal esmentar, ara i ací, els autors i els títols de cada aportació, que posen de relleu la llarga trajectòria de la presència de les universitats a les nostres terres: no sols en el món medeival, on moltes tenen els seus orígens, sinó també en altres de fundació més recent, però de gran interès també. Així, de la ja esmentada Alabrús Iglesias, tenim «Les Universitats i la seva història. Algunes reflexions». Tot seguit, de Joan J. Busqueta (Universitat de Lleida), «La fundación del *Studium Generale* de Lleida y la tradición jurídica ilerdense» i, a continuació, «Els orígens de l'Estudi General de Girona: uns començaments que es faran esperar», de Xavier Torres (Universitat de Girona). Continua el dossier amb les aportacions d'Antonio Fernández Luzón (Universitat Autònoma de Barcelona) a «Los difíciles orígenes de la Universidad de Barcelona (1401-1559)»; la de José Juan Vidal (Universitat de les Illes Balears), «De l'Estudi General a la Universitat de les Illes Balears»; la d'Amparo Felipo (Universitat de València), «La Universitat de València en el segle XVI. Orígens, transformacions i consolidació»; i per acabar tres articles que parlen d'institucions universitàries que ens poden resultar menys conegudes: Enric Querol (Universitat de Barcelona), amb «L'antiga universitat dominica de Tortosa (1529-1717)»; Eleonora Todde (Università degli Studi di Cagliari), amb «*Una gestazione lunga e travagliata: la fondazione delle Università di Sassari e Cagliari*»; i finalitzem amb el treball de Joaquim Prats (Universitat de Barcelona), que presenta «La Universitat de Cervera: Un projecte reformista frustrat».

Per últim, ens cal assenyalar que publiquem, a la darrera secció, les recensions signades per Giovanna Alaia, Anna Maria Compagna, Vicent Baydal, Àlex Llinares, Alfonso Esponera, Jacob Mompó, Joan Vicent Fuertes, Víctor Pastor, Josep D. Climent, i Amàlia Llombart-Huesca, els quals aporten les seues valoracions sobre alguns llibres, una exposició i el número dedicat a Fabra per la revista alacantina Ítaca, tots ells apareguts en els últims temps i que, des de la revista, hem considerat de profit remarcar la seua presència entre la comunitat acadèmica.

3. No volem tancar aquesta presentació del número 15 de *Scripta* sense donar les gràcies especialment a Rosa Maria Alabrús, per la seua col·laboració en la gestió del monogràfic; a Robert March i David Marqués, que han fet més fàcil el procés de maquetació d'aquest número; i a l'artista plàstic Jordi Gamón Blanch, que ens ha cedit la reproducció d'una obra seua *Desconnexions temporals –2015–* (acrílic i oli sobre fusta, 20 x 20). També, un agraïment molt especial als avaluadors externs que fan una gran tasca. Sense tots ells, i sense l'esforç dels autors que ens envien els originals amb l'esperança de veure'ls publicats, el número de *Scripta* que ara veu la llum de l'espai digital, hauria estat impossible.

Vicent Josep Escartí
Director de SCRIPTA